

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОТЕРАПІЇ”
(для бакалаврів, спеціалістів)**

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2009

Підготовлено доцентом кафедри медичної психології та психокорекції
Т. М. Вакуліч

Затверджено на засіданні кафедри медичної психології та психокорекції
(протокол № 7 від 01.04.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Вакуліч Т. М. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Актуальні проблеми психотерапії” (для бакалаврів, спеціалістів). – К.: «Вид. дім «Персонал», 2009. – 28 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, організацію та форми самостійної роботи студентів, зміст самостійної роботи з дисципліни “Актуальні проблеми психотерапії”, методичні рекомендації до написання реферату, теми рефератів, вказівки до виконання контрольної роботи, теми контрольних робіт, методичні рекомендації до самостійної роботи студентів, питання для самоконтролю, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2009
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робота медичного психолога вимагає наявності широкого спектра знань і навичок з прикладних аспектів роботи з пацієнтами у закладах різного профілю. Так, вивчення дисципліни “Актуальні проблеми психотерапії” має на меті надати для засвоєння фахівцями-психологами необхідні основи знань, що дають змогу працювати з хворими в різних лікувально-профілактичних закладах. Опис методичних і методологічних підходів, теоретичних і прикладних аспектів роботи з хворими, особливостей застосування знань і вмій подано в рамках навчальної дисципліни “Актуальні проблеми психотерапії”.

Програма курсу “Актуальні проблеми психотерапії” складається із семи тем, що спрямовані на висвітлення проблем ролі психолога в лікуванні та реабілітації хворих різного профілю.

Насамперед розглядаються загальні питання організації медико-психологічної реабілітації хворих в амбулаторії та клініці. Особливо висвітлюються підходи до реабілітації хворих з урахуванням нозоспецифічних особливостей психосоматичного стану пацієнтів.

Висвітлено особливості психоемоційного стану пацієнтів, функції та специфіку психолога при проведенні з ними психокорекційної роботи, тактику психолога в лікувальному процесі у цілому залежно від виду їх захворювання.

Дисципліна “Актуальні проблеми психотерапії” поєднує знання з різних сфер медичної психології.

Повноцінне оволодіння навчальним матеріалом передбачає систематичну самостійну роботу студентів для закріплення знань. Послідовність і зміст розділів, визначених навчальною програмою, забезпечують цілісність лекційного і практичного засвоєння матеріалу.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ФОРМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів з дисципліни “Актуальні проблеми психотерапії” потребує наявності серйозної і стійкої мотивації, яка визначається необхідністю ефективної професійної діяльності.

Активізація самостійної роботи студентами може бути забезпечена такими факторами:

1. Участю у творчій діяльності.
2. Використанням у навчальному процесі активних методів навчання.
3. Мотивуючими факторами контролю знань (рейтингова та накопичувальна системи оцінювання знань).
4. Необхідністю обов'язкового виконання індивідуальних завдань.
5. Розширенням обсягу знань з дисципліни за рахунок роботи з додатковою літературою.

Основне завдання організації самостійної роботи студентів з дисципліни “Актуальні проблеми психотерапії” — навчити студентів свідомо працювати не тільки з навчальним матеріалом, а й з науковою інформацією, закласти основи самоорганізації та самовиховання, сформувані вміння і навички постійно підвищувати свою кваліфікацію.

При вивченні дисципліни “Актуальні проблеми психотерапії” організація самостійної роботи являє собою єдність таких її взаємопов'язаних форм: аудиторна робота; позааудиторна дослідно-аналітична робота; творча наукова робота.

Аудиторна самостійна робота реалізується в процесі лекційних, практичних і семінарських занять.

Так, під час практичного заняття студенти детально аналізують фактори, що впливають на процес проведення медико-психологічних досліджень, технологічні особливості проведення медико-психологічних досліджень у різних галузях медичної психології, методи та структурні технологічні процеси різних видів медико-психологічних досліджень.

У процесі практичних занять відбувається перевірка засвоєння отриманих знань шляхом застосування попередньо підготовленого методичного матеріалу — тестів для виявлення ступеня опанування студентами необхідних теоретичних і практичних положень. Крім

того, застосовуються такі форми аудиторної діяльності, як опитування, аналіз типових помилок, дискусії, семінари, рефлексійний аналіз розуміння матеріалу тощо. Підготовка до таких занять потребує ґрунтовної теоретичної і практичної самостійної роботи студентів.

Під час семінарських занять обговорюються попередньо визначені питання, до яких студенти готують тези виступів, реферати. Семінарське заняття дає змогу перевірити:

- уміння студентів аналізувати навчальний матеріал;
- здатність формулювати та обстоювати свою позицію;
- активність;
- можливість науково мислити;
- навички самостійної роботи з літературою, першоджерелами з дисципліни та методику їх опрацювання;
- якість написання рефератів тощо.

Дискусії дають змогу виявити індивідуальні особливості розуміння обговорюваного питання, навчитись у творчій суперечці знаходити істину, висловлювати власну спільну точку зору з обговорюваної проблеми. В процесі дискусії студенти збагачують зміст вже відомого матеріалу, впорядковують і закріплюють його.

Вирізняють такі форми проведення семінарів і дискусій з дисципліни “Актуальні проблеми психотерапії”:

- у вигляді запитань і відповідей з коментарями;
- розгорнуті бесіди;
- дискусії за принципом “круглий стіл”;
- обговорення письмових рефератів студентів та їх оцінювання;
- вирішення проблемних питань та аналіз конкретних ситуацій;
- у режимі “мозкова атака” або у формі “потоків ідей”;
- “майстер-класи”.

Позааудиторна робота з дисципліни “Актуальні проблеми психотерапії” має характер дослідно-аналітичної і наукової роботи. Запитання, які виникають у студентів у процесі самостійної роботи, сприяють мисленню, формуванню умінь і навичок. Завдання для самостійної роботи поглиблюють і закріплюють знання та вміння, які студенти отримують на лекціях та практичних заняттях. Доцільними при вивченні дисципліни “Актуальні проблеми психотерапії” є такі форми самостійної роботи:

- пошук та огляд наукових джерел за заданою проблематикою;
- підготовка рефератів;

- формулювання понять;
- відповідальне виконання домашніх завдань;
- ретельна підготовка до семінарських занять і різноманітних дискусій тощо.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни
“АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОТЕРАПІЇ”

Змістовий модуль I. Історія формування та класифікація психотерапевтичних методів

Тема 1. Історичні аспекти виникнення психотерапії як методу лікування

Питання для самостійного опрацювання

- Нозоспецифічні особливості проведення патопсихологічних досліджень хворих.
- Формування пакету експериментальних методик для патопсихологічних досліджень хворих різного профілю.
- Типи психологічного реагування на зміни в стані здоров'я.
- Механізми психологічного захисту особистості при різних видах захворювань.
- Показники психологічного оздоровлення особистості.

Контрольні питання і завдання для самопідготовки

1. Охарактеризувати загальну характеристику методів психологічної, психосоціальної та нейропсихологічної реабілітації.
2. Дати визначення понять “внутрішня картина хвороби”, розкрити її відмінності у хворих різного профілю.
3. Розкрити особливості надання психологічної допомоги клієнту у клініках різного профілю.
4. Назвати основні нозоспецифічні моделі надання психокорекційної допомоги.

Література [1; 4; 6; 11; 14–16]

Тема 2. Сутність сучасного розуміння психотерапевтичного впливу

Питання для самостійного опрацювання

- Подолання алкоголізму як одне з важливих соціальних завдань.
- Суспільна небезпечність алкоголізації населення, динаміка її поширення.
- Причини та умови, що сприяють вживанню алкоголю.
- Соціальні та спадкові фактори.
- Мотиви вживання алкоголю.
- Стадії профілактичного процесу.
- Зарубіжний досвід попередження алкоголізації.
- Шляхи удосконалення соціальної роботи із запобігання алкоголізації.

Контрольні питання і завдання для самопідготовки

1. Сучасні масштаби поширення алкоголізму серед населення України.
2. У чому полягає суспільна небезпечність алкоголізму?
3. Причини та умови, що сприяють вживанню алкоголю.
4. Назвати фактори, що сприяють вживанню алкоголю.
5. Охарактеризувати мотиви вживання алкоголю.
6. Які існують антиалкогольні профілактичні та реабілітаційні програми?

Література [3; 5; 7; 8; 10; 12; 16; 17]

Тема 3. Психоаналіз

- Психопатологічний симптом і синдром з точки зору психодинаміки.
- Розвиток і формування особистості, застосування нею психологічних захистів різного рівня.
- Примітивні та зрілі форми захистів. Клішеподібний спосіб реагування на стрес.
- Визначення особистісного розладу та рівня функціонування особистості.
- Симптоми фону та симптоми ґрунту, значення їх взаємодії.

Контрольні питання і завдання для самопідготовки

1. Модель формування неврозу.
2. Модель формування депресії (манії).
3. Модель формування психозу.
4. Значення розуміння психопатологічних симптомів для психотерапевтичної роботи з пацієнтом.

Література [1–3; 5; 7; 21–25]

Тема 4. Індивідуальна психотерапія

Питання для самостійного опрацювання

- Широта поняття “мазохізм” — включення сексуального і морального аспектів.
- Різноманітність проявів і відтінків мазохізму.
- Драйви, афекти і темперамент.
- Захисні та адаптаційні процеси. Позиція жертви або ідентифікація з агресором.
- Провокація, умиротворення, екстібіціонізм, уникання почуття вини. Особливості об’єктних стосунків.

Контрольні питання і завдання для самопідготовки

1. Мазохістичне власне “Я”.
 2. Перенос і контрперенос з мазохістичними пацієнтами.
 3. Основа терапевтичної роботи з мазохістичними клієнтами.
 4. Диференційна діагностика.
1. Об’єктні стосунки.

Література [3; 5; 8; 9; 13; 17–20]

Тема 5. Групова психотерапія

Питання для самостійного опрацювання

- “Думання та дії” на протизага відчуттям, інтуїції, усвідомленню.
- Обсесивні особистості. Компульсивні особистості.
- Основні риси темпераменту, афекти й потяги.
- Процеси психологічного захисту та адаптації. Затискання та раціональне пояснення бажань, емоцій, потягів.
- Когнітивні захисти, поведінкові захисти, реактивні утворення.
- Об’єктні стосунки. Жорстоке супер-его.

Контрольні питання і завдання для самопідготовки

1. Обсесивно-компульсивне власне “Я”. Проблема контролю, автономії, сумнівів, вини.
2. Перенос і контрперенос з обсесивно-компульсивними клієнтами.
3. Складності психотерапевтичної роботи з обсесивно-компульсивними клієнтами.
4. Диференційний діагноз.

Література [3; 5; 7; 9; 15; 19; 20; 27]

Тема 6. Мета психотерапевтичної роботи (кризової, короткофокусної, довготривалої)

Питання для самостійного опрацювання

- Поняття депресивної динаміки та заперечення депресії.
- Депресивна особистість.
- Драйви, афекти, темперамент, характерні для депресивних осіб.
- Відмінність між психотичною та невротичною депресіями. Почуття вини. Захисні та адаптивні механізми при депресіях. Екзистенційна проблематика депресивних пацієнтів.

Контрольні питання і завдання для самопідготовки

1. Депресивне власне “Я”.
2. Перенос і контрперенос з депресивною категорією пацієнтів.
3. Дифдіагностика.
4. Маніакальні та гіпоманіакальні особистості: драйви, афекти і темперамент, основні захисні та адаптаційні процеси, власне “Я”. Характерні ознаки переносу і контрпереносу з маніакальними пацієнтами.

Література [9–12; 15; 27; 29]

Змістовий модуль II. Психодинамічний напрямок психотерапії

Тема 7. Сучасний психоаналітичний метод

Питання для самостійного опрацювання

- Основні драйви, афекти та темперамент при соціопатії.
- Рівень реактивності автономної нервової системи, здатність до навчання через досвід, поріг агресивності, основні почуття, “афективний блок”.

- Захисні механізми та варіанти адаптації.
- Особливості маніпулятивності соціопатичних особистостей.
- Об'єктні стосунки.
- Особливості власного “Я” – всемогутність – відчай, садистичність, агресія – самоповага, примітивна заздрість.

Контрольні питання і завдання для самопідготовки

1. Контрпереносні відчуття терапевта в роботі з антисоціальними пацієнтами.
2. Тактика психотерапевтичної роботи.
3. Диференційна діагностика.

Література [1–3; 5; 7; 21; 22–25]

Тема 8. Динамічні теорії особистості

Питання для самостійного опрацювання

- Дефіцитарна модель структури нарцистичної особистості. Жорстоке супер-его, патологія самооцінки.
- Поняття нарцистичного розширення, особливості темпераменту та афектів нарцистичних особистостей.
- Основні психічні захисти та адаптивні процеси, оціночний підхід до життя, ідеалізація — знецінення.
- Дефіцитарність образу власного “Я”.

Контрольні питання і завдання для самопідготовки

1. Об'єктні стосунки: використання, виправдовування надій, “зумовленість” любові, прагнення визнання.
2. Перенос і контрперенос з нарцистичними пацієнтами.
3. Тактика і техніка психотерапевтичної роботи.
4. Диференційний діагноз.

Література [1–3; 5; 7; 9; 12; 13; 21; 25]

Тема 9. Рівні функціонування особистості

Питання для самостійного опрацювання

- Відмінність між істерією психотичного, межового та невротичного рівня.
- Проблематика істерії у розгляді різних психіатричних та психодинамічних шкіл (К. Росс, О. Кернберг, О. Фільц, Н. Мак-Вільямс, МКХ-10).

- Характерні ознаки істеричних особистостей гістрійного, конверсійного та блазованого типу.
- Потяги, афекти, темперамент при істерії. Захисні та адаптивні процеси.

Контрольні питання і завдання для самопідготовки

1. Дисоціація та різноманітність її проявів.
2. Об'єктні стосунки при істерії. Істеричне власне "Я".
3. Перенос і контрперенос з істеричними пацієнтами.
4. Труднощі психотерапевтичної роботи з пацієнтами істеричного кола.
5. Диференційний діагноз.

Література [1; 3; 5; 9; 10; 15; 18]

Тема 10. Теорія розвитку самості (селф-психологія, Г. Кохут, С. Менцос)

Питання для самостійного опрацювання

- Структура драйвів, темпераменту та афектів шизоїдних особистостей. Прояви оральності. Сензитивність і затруднення контактів з навколишнім світом.
- Основні примітивні та зрілі психічні захисти, адаптивні процеси.
- Відмінність між шизоїдними особистостями психотичного рівня організації та вищими шизоїдами.
- Сублімація і креативність, відщеплення афекту.
- Об'єктні стосунки: складності у виробленні дистанції, проблема уникання, ізоляції.

Контрольні питання і завдання для самопідготовки

1. Шизоїдне власне "Я". Страх бути поглинутим, опозиційність та усамітнення. Джерела для підтвердження самоповаги.
2. Особливості переносу і контрпереносу в терапевтичній роботі.
3. Рекомендації для підвищення ефективності роботи з шизоїдними пацієнтами.
4. Диференційна діагностика.

Література [15; 16; 19]

**Тема 11. Створення нових шкіл динамічної психотерапії
(К. Юнг, А. Адлер, Е. Фромм, К. Хорні, Г. Салліван,
Е. Берн)**

Питання для самостійного опрацювання

- Основні риси характеру: підозріливість, відсутність почуття гумору, грандіозність, відчуження власних якостей, проекція їх на оточення.
- Відмінність в адаптації та використанні характерних психічних захистів при психотичному, межовому та невротичному рівнях функціонування. Проблема довіри та відданості.
- Основні драйви, афекти і темперамент параноїчних особистостей.
- Захисні та адаптивні процеси при параної.
- Особливості об'єктних стосунків.

Контрольні питання і завдання для самопідготовки

1. Параноїчне власне "Я".
2. Перенос і контрперенос з параноїчними пацієнтами.
3. Діагностичні труднощі при встановленні діагнозу параної.
4. Диференційна діагностика.

Література [5; 8; 9; 12; 15; 17; 19;
21; 24; 26–28]

Змістовий модуль III. Гуманістичний напрямок психотерапії

Тема 12. Клієнт-центрована терапія К. Роджерса

Питання для самостійного опрацювання

- Гуманістична психотерапія (роджеріанський напрямок).
- Адлеріанський аналіз.
- Юнгіанський аналіз.
- Трансактний аналіз.
- Гештальттерапія.

Контрольні питання і завдання для самопідготовки

1. Лікувальний психоаналіз, його мета і завдання.
2. Психоаналітичне мислення як інструмент пізнання соціальної та особистісної внутрішньої реальності.

Література [1; 4; 8; 9; 15; 27; 29]

**Тема 13. Екзистенційна психотерапія Маслоу.
Трансперсональна психотерапія С. Грофа**

Питання для самостійного опрацювання

- Сімейна терапія.
- Психодрама.
- Еріксонівський гіпноз. НЛП.
- Мета і завдання психоаналізу.
- Об'єкт і предмет психоаналізу.

Контрольні питання і завдання для самопідготовки

1. Місце психоаналізу в системі психологічних, психіатричних та психотерапевтичних наук.
2. Зв'язок психоаналізу з іншими медичними та суспільними науками.
3. Основні функції психоаналізу. Психоаналіз як герменевтичний метод пізнання.

Література [5; 8; 9; 12; 21; 24; 28]

Тема 14. Гештальттерапія. Ф. Перлз

Питання для самостійного опрацювання

- Поняття первинного процесу мислення, “Супер-его”, “Его” та “Ід”.
- Функціонування “Его” відповідно до принципу реальності.
- Вторинний процес мислення. Співвідношення між “Ід”, “Его” та “Супер-его”.
- Захисні процеси — витіснення, заміщення, проекція, проєктивна ідентифікація, раціоналізація, інтелектуалізація, моралізаторство, сублімація, креативність, гумор.

Контрольні питання і завдання для самопідготовки

1. Тактика психотерапевтичної роботи.
2. Диференційна діагностика.
3. Дефіцитарна модель структури нарцистичної особистості. Жорстоке Супер-его, патологія самооцінки.

Література [1; 3; 6; 8; 12; 18; 22; 26; 27]

Змістовий модуль IV. Поведінковий напрямок та інші види психотерапії

Тема 15. Поведінкова та когнітивна психотерапія

Питання для самостійного опрацювання

- Психосоматичні аспекти тяжкої соматичної патології.
- Психосоматика раку. Медико-біологічні та медико-психологічні аспекти смерті.
- Медико-психологічні аспекти трансплантології.
- Психологічні та біоетичні проблеми еутаназії. Психологічні проблеми у людей з тяжкою соматичною, інвалідизуючою та невиліковною патологією.

Контрольні питання і завдання для самопідготовки

1. Охарактеризуйте психологічні особливості дітей з тяжкою соматичною патологією та їхніх сімей: дитина з тяжкою соматичною патологією; психологічні проблеми хворої дитини та її сім'ї; особливості роботи з хворими дітьми; реакція сім'ї на хворобу дитини.
2. Назвіть методики дослідження хворої дитини та сім'ї.
3. Охарактеризуйте типові реакції хворих в екстремальних ситуаціях: дитяча залежність; відмова.
4. Розкрийте психологічні аспекти паліативної та супортивної медицини. Хоспіс – історія, призначення, завдання, структура.

Література [1; 3; 9; 16; 21; 24]

Тема 16. Кататимно-імажинативна терапія (символ-драма)

Питання для самостійного опрацювання

- Відмінність між істерією психотичного, межового та невротичного рівня.
- Проблематика істерії у розгляді різних психіатричних та психодинамічних шкіл (К. Росс, О. Кернберг, О. Фільц, Н. Мак-Вільямс, МКХ-10).
- Перенос і контрперенос з пацієнтами істеричного кола.
- Труднощі психотерапевтичної роботи з пацієнтами істеричного кола.

Контрольні питання і завдання для самопідготовки

1. Диференційний діагноз.
2. Структура драйвів, темпераменту та афектів шизоїдних особистостей. Прояви оральності. Сензитивність і затруднення контактів з навколишнім світом.
3. Основні примітивні та зрілі психічні захисти, адаптивні процеси.

Література [2; 5; 7; 8; 26; 18; 19; 27]

Тема 17. Сугестивна психотерапія

Питання для самостійного опрацювання

- Психовегетативні порушення.
- Синдром хронічної втоми, нервова анорексія, головний біль тощо.
- Умови, що викликали і підтримують захворювання.
- Терапевтичні фактори, що сприяють усуненню захворювання.
- Зіставлення скарг і дій пацієнта, що впливають із терапевтичних норм поведінки, перенесення їх у багатовимірну терапію.

Контрольні питання і завдання для самопідготовки

1. Охарактеризуйте афективність логіки хворого, “вторинна вигода” від захворювання.
2. Назвіть фактори ризику, “дитина із симптомами” як представник хворої сім’ї, ранні втрати як причина різноманітних “психічних анестезій”.
3. Назвіть рівні симптоматики: когнітивний, афективний, поведінковий, соціальні аспекти. Конверсійні та функціональні симптоми.

Література [2; 5; 7; 9; 14; 15; 19]

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ

Реферат (лат. *referre* — доповідати, повідомляти) підводить підсумок вивчення студентами як окремої теми, так і дисципліни загалом.

Обсяг реферату визначається специфікою досліджуваного питання і змістом матеріалів (документів), їх науковою цінністю та прак-

тичним значенням. Оптимальний обсяг становить 10–15 сторінок. Реферат має відповідати вимогам до оформлення рукопису кваліфікаційної роботи: вступ і висновки разом не повинні перевищувати 20 % від її загального обсягу; текст друкується через 1,5 інтервала на одній сторінці стандартного аркуша з такими полями: ліве — 30 мм, праве — 15 мм, верхнє — 20 мм, нижнє — 20 мм; всі сторінки нумеруються: загальна нумерація починається з титульного аркуша, проте порядковий номер на ньому не ставиться.

На титульному аркуші реферату вказуються: офіційна назва навчального закладу, інститут і кафедра; прізвище та ініціали автора реферату, аббревіатура навчальної групи; повна назва теми; прізвище та ініціали наукового керівника, його науковий ступінь і вчене звання; місто, де розташований навчальний заклад, і рік написання реферату. Після титульного аркуша подається зміст реферату з назвою кожного розділу (параграфа) і вказуванням його сторінок.

Список використаних джерел складається з дотриманням загальновизнаних вимог до робіт, що готуються до друку. До списку використаних джерел включаються лише безпосередньо використані в рефераті праці в алфавітному порядку за прізвищами авторів. Монографії і збірники, що не мають на титульному аркуші прізвища автора (авторів), включаються до загального списку в алфавітному порядку за назвою джерела.

Вибір теми реферату

Тема реферату — не просто повторення засвоєного матеріалу лекції або семінарського заняття. Вона повинна являти собою самостійну розробку проблеми. Неприпустимо поєднувати декілька проблем або, навпаки, штучно виокремлювати частину одного питання.

Важливими критеріями вибору теми реферату є її актуальність, широка джерельна база, наявність необхідного фактичного матеріалу, а також достатнє її висвітлення в науково-методичній літературі, що передбачає насамперед ознайомлення із загальною концепцією автора праці та його висновками.

Структура реферату: титульний аркуш; зміст (план); вступ; розділи (вони часто поділяються на параграфи); висновки; список використаних джерел; додатки (у яких наводяться таблиці, схеми, діаграми тощо); перелік умовних позначень.

У вступі реферату обґрунтовується актуальність теми, її особливості, значущість з огляду на розвиток науки та практики або науко-

во-методичної діяльності у сфері освіти. У вступі необхідно подати аналіз використаних джерел, назвавши при цьому авторів, які вивчали цю тематику, визначити сутність основних чинників, що вплинули та розвиток явища або процесу, що досліджується, на недостатньо досліджені питання, з'ясувавши причини їх слабкої аргументації.

Основна частина реферату складається з кількох розділів (що можуть бути розбиті на параграфи), логічно поєднаних між собою.

Виклад матеріалу в рефераті має бути логічним, послідовним, без повторень. Слід використовувати синтаксичні конструкції, характерні для стилю наукових документів, уникати складних граматичних зворотів, незвичних термінів і символів або пояснювати їх відразу, при першому згадуванні в тексті реферату. Терміни, окремі слова і словосполучення можна замінювати абрєвіатурами і сприйнятливими текстовими скороченнями, значення яких можна зрозуміти з контексту реферату.

Не можна використовувати цитати без посилання на автора. При цитуванні будь-якого фрагменту джерела недопустимі неточності. Але загалом цитатами не слід зловживати. Якщо якийсь важливий документ потребує наведення його в тексті реферату в повному обсязі, то краще винести його в додатки.

У рефераті необхідно визначити і викласти основні тенденції дослідження, підтвердити їх найтипівішими прикладами, відобразити сучасні ідеї та гіпотези, методики та методичні підходи до вивчення проблеми. Доцільно зупинитися на якомусь дискусійному моменті і спробувати проаналізувати позиції сторін, приєднавшись до однієї з них, або висловити власну думку на певну проблему та визначити перспективи її вирішення.

Кожен розділ реферату повинен завершуватися короткими висновками, чіткими і лаконічними, де узагальнено оцінки та практичні рекомендації. Можна стисло вказати на перспективи подальшого дослідження розглядуваної проблеми.

Реферат оцінюється за такими критеріями: актуальність; наукова та практична цінність; глибина розкриття теми, вирішення поставлених завдань; повнота використання рекомендованої літератури; обґрунтування висновків; грамотність; стиль викладу; оформлення реферату; обсяг виконаної роботи; завершеність дослідження.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Первинне інтерв'ю.
2. Сучасна психотерапія, її напрями.
3. Психопрофілактика. Види психопрофілактики.
4. Техніки і методики аутогенного тренування.
5. Психологічне консультування у психотерапевтичному процесі.
6. Сімейна психотерапія.
7. Психолого-психотерапевтичний аспект побудови обстеження залежно від виду адикції.
8. Роль психотерапії у лікуванні психосоматичних захворювань.
9. Класифікація методів психотерапії.
10. Основні форми психотерапії. Групова та індивідуальна психотерапія.
11. Короткострокова прицільна психотерапія, її сутність і мета.
12. Індивідуальна довгострокова психотерапія, її мета.
13. Загальна характеристика когнітивного підходу в психотерапії.
14. Поведінковий напрям психотерапії, його характеристика.
15. Загальна характеристика гіпноугестивної психотерапії.
16. Сутність екзистенціальної психотерапії, основні поняття.
17. Сутність методу нейролінгвістичного програмування.
18. Загальна характеристика психодинамічних підходів у психотерапії.
19. Основні поняття клієнт-центрованої психотерапії.
20. Гештальтпсихотерапія та гештальтпсихологія.
21. Трансперсональна психотерапія С. Грофа.
22. Роль психологічного тренінгу в психотерапевтичному процесі.
23. Психотерапевтичний контракт.
24. Самонавіювання. Застосування в психотерапевтичній практиці.
25. Принципи психотерапії та психокорекції патологічної схильності до азартних ігор.
26. Принципи терапії та корекції комп'ютерної залежності.
27. Психологічне консультування у психотерапевтичному процесі.
28. Основні напрями психокорекційної роботи з учасниками тоталітарних сект.
29. Класифікація методів психотерапії.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Навчальним планом дисципліни “Актуальні проблеми психотерапії” передбачено контроль засвоєння знань у вигляді виконання контрольної роботи реферативного типу і складання комплексного заліку.

Контрольна робота має на меті виявити ступінь засвоєння студентами функцій та специфіки ролі психолога у лікувально-реабілітаційних закладах різного профілю, основного понятійного апарату, загальних закономірностей, нозоспецифічних особливостей роботи медичного психолога.

Номери варіантів контрольної роботи, в якій розкриваються функції і специфіка роботи психолога в клініках психічних і соматичних хвороб, визначає викладач.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Основи організації роботи медичного психолога.
2. Організація кабінету психологічного консультування. Патопсихологічна лабораторія.
3. Рівні та структура психологічної служби. Стационарні та амбулаторні заклади.
4. Психологічна амбулаторна служба при лікарнях та поліклінічних відділеннях.
5. Організація та діяльність патопсихологічної лабораторії в психіатричних закладах, соматичних клініках, наркологічних закладах.
6. Основні функціональні обов'язки медичного психолога. Професійні вимоги.
7. Професіограма практичного психолога та її особливості в клініках різного профілю.
8. Тактика психолога в лікувальному процесі загалом. Стосунки “хворий — психолог”.
9. Особливості ефективної взаємодії хворий — лікар, клієнт — психолог.
10. Етичні та деонтологічні проблеми, що виникають у клініках різного профілю. Лікарська таємниця.
11. Ятрогенія. Шляхи попередження її виникнення. Принципи

повідомлення хворому його діагнозу з урахуванням виду захворювання.

12. Вікові та гендерні аспекти роботи медичного психолога. Специфіка роботи медичного психолога з дорослими пацієнтами, пацієнтами похилого віку, в дитячих відділеннях.
13. Характеристика особливостей роботи психолога з пацієнтами, що хворіють на психічні захворювання.
14. Характеристика особливостей роботи психолога з пацієнтами, що хворіють на соматичні захворювання.
15. Характеристика особливостей роботи психолога з пацієнтами, що хворіють на гострі інфекції та інтоксикації.
16. Характеристика особливостей роботи психолога з пацієнтами, що хворіють на туберкульоз.
17. Характеристика особливостей роботи психолога з пацієнтами, що хворіють на онкозахворювання.
18. Характеристика особливостей роботи психолога з пацієнтами, що мають тілесні вади.
19. Характеристика особливостей роботи психолога з пацієнтами, що мають акушерську та гінекологічну патологію.
20. Характеристика особливостей роботи психолога з пацієнтами, що хворіють на шкірні та венеричні захворювання.
21. Характеристика особливостей роботи психолога з пацієнтами, що хворіють на ендокринну патологію.
22. Організація суїцидологічної допомоги: форми та етапи. Психологічне втручання при суїцидологічній допомозі. Методи профілактичної роботи у суїцидології.
23. Значення неврогенних і психогенних факторів при внутрішніх захворюваннях.
24. Роль психогенних факторів при психосоматичних хворобах.
25. Загальна характеристика методів психологічної, психосоціальної та нейропсихологічної реабілітації.
26. Визначення поняття “внутрішня картина хвороби”. Її відмінності у хворих різного профілю.
27. Особливості надання психологічної допомоги клієнту у клініках різного профілю.
28. Особливості проведення патопсихологічних досліджень хворих різного профілю. Формування пакету експериментальних методик для патопсихологічних досліджень хворих різного профілю.

29. Типи психологічного реагування на зміни в стані здоров'я.
30. Механізми психологічного захисту особистості при різних видах захворювань. Їх роль. Показники психологічного оздоровлення особистості. Відмінності у хворих різного профілю.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Крім аудиторних занять, навчальними планами з навчальної дисципліни “Актуальні проблеми психотерапії” передбачено самостійну роботу студентів, яка має на меті формування пізнавальної активності студентів, засвоєння ними основних умінь та навичок роботи з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення вже здобутих знань, підвищення рівня організованості студентів.

Особливої уваги при самостійному опрацюванні зазначеної в навчально-тематичному плані тематики потребують розділи, за якими не читаються лекції.

У процесі самостійної роботи студенти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи в бібліотеці з каталогами;
- роботи з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- конспектування літературних джерел;
- роботи з довідковою літературою;
- опрацювання статистичної інформації.

Кожен студент повинен вміти раціонально організувати свою навчальну діяльність. Важливим є вміння скласти план своєї роботи, чітко визначити її послідовність. Необхідно, щоб план самостійного навчання був реальним і його виконання давало плідні результати у навчальному процесі.

Для успішного виконання самостійної роботи значну частину часу студент присвячує роботі в бібліотеці. Треба розуміти сутність складання алфавітного й тематичного каталогів, вміти швидко знаходити в них необхідну літературу, знати особливості бібліографічного шифрування. Для плідної роботи з літературними джерелами студентові корисно скласти свою власну бібліографію, заповнюючи бібліографічні картки на необхідні для нього книги, брошури або статті.

Для роботи у провідних бібліотеках Києва студенту треба знати їх структуру, спеціалізацію окремих підрозділів, вміти користуватися різноманітними каталогами, правильно заповнювати бланки вимог на літературу тощо.

Відібрана для самостійного опрацювання література може бути різною як за обсягом наукових даних, так і за характером їхнього викладу. Потрібно відібрати необхідний для опрацювання матеріал (глави, розділи, підрозділи тощо), а також розсортувати його за важливістю (що для детального вивчення, а що для ознайомлення). Процес читання має відбуватися повільно, вдумливо, до незрозумілих питань слід обов'язково повертатися, наводити додаткові довідки, щоб зрозуміти суть думки автора. Значення незнайомих термінів слід одразу ж з'ясувати за тлумачними словниками, енциклопедіями або спеціалізованими довідниками. У процесі роботи з літературою корисно робити виписки найважливіших думок, формулювань, окремих висловів на окремих аркушах паперу із зазначенням автора, джерела, сторінок і абзаців. Для кращого засвоєння матеріалу, розвитку творчого мислення основний зміст прочитаного доцільно формулювати у вигляді тез. Конспект є стислим викладом основної суті опрацьованого літературного матеріалу. Він має бути стислим, змістовним, писати його потрібно своїми словами і формулюваннями. Класичні визначення, оригінальні думки, вислови слід записувати в конспекті повністю з посиланнями на автора, джерело і сторінку. У процесі конспектування важливо дотримуватися логічного зв'язку окремих складників тексту. У конспекті корисно підкреслювати найважливіші теоретичні положення, визначення, висновки і робити помітки на полях. Систематичне конспектування опрацьованого матеріалу дисциплінує розум, відпрацьовує вміння формулювати свої думки в стислій змістовній формі, сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу.

Для цілісного уявлення про навчальну дисципліну “Актуальні проблеми психотерапії” студентів необхідно користуватися довідковою літературою — енциклопедіями, енциклопедичними словниками, галузевими довідниками тощо.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Мета і завдання психотерапії.
2. Об'єкт і предмет психотерапії.
3. Місце психотерапії в системі психологічних, психіатричних і психотерапевтичних наук.
4. Зв'язок психотерапії з іншими медичними та суспільними науками.
5. Основні функції психотерапії.
6. Психоаналіз як герменевтичний метод пізнання.
7. Лікувальна психотерапія, її мета і завдання.
8. Психоаналітичне мислення як інструмент пізнання соціальної та особистісної внутрішньої реальності.
9. Інстинктивна динамічна природа позасвідомих процесів.
10. Вплив позасвідомого на життя людей.
11. Тестування реальності через усвідомлювання глибинних процесів психіки.
12. Система захистів і симптомів.
13. Вторинна вигода від наявності симптомів. Концепція контейнера і змісту (за І. Біоном).
14. Мета психоаналітичної роботи.
15. Значення проєкції в розпізнаванні невідомого.
16. Роль особистості аналітика в його роботі.
17. Типи інтерпретацій.
18. Основна суть триб-теорії.
19. Фази розвитку дитини: оральна, анальна, фалічна, генітальна.
20. Поняття “базової довіри”.
21. Поняття “автономності”.
22. Поняття “ініціативи та вини”.
23. Поняття “ідентифікації з об'єктом”.
24. Его-психологія. Поняття про психічні захисти.
25. Класифікація особистостей відповідно до характерних для них способів опановувати тривогу.
26. Поділ захистів на примітивні та зрілі.
27. Здатність до самовдосконалення – наявність “спостерігаючого Я”.
28. Поняття “Его-синтонності” та “Его-дистонності”, “сили Его”.
29. Селф-психологія.

30. Теорія нарцисизму (Кохут, Менцос).
31. Основні поняття роджеріанської психотерапії.
32. Позитивне і негативне сприйняття власного “Я”.
33. Залежність самоповаги від зовнішніх оцінок.
34. Рамкові умови.
35. Поняття вільних асоціацій.
36. Поняття “вільно плаваючої” уваги.
37. Поняття емпатії.
38. Поняття фрустрації.
39. Показання та протипоказання до психоаналітичного лікування.
40. Рівні і типи організації особистості.
41. Рівні функціонування особистості.
42. Особливості психотичного рівня організації.
43. Особливості субпсихотичного рівня організації.
44. Особливості пограничного рівня організації.
45. Особливості нарцистичного рівня організації.
46. Невротичний (едипальний) рівень функціонування.
47. Психодинамічна теорія Юнга.
48. Основні положення адлеріанського вчення.
49. Поняття гуманістичного психоаналізу Фромма.
50. Концепція К. Хорні.
51. Психотерапія міжособистісних стосунків Г. Саллівана.
52. Теорія трансактного аналізу Берна.
53. Клієнт-центрована терапія К. Роджерса.
54. Екзистенційна психотерапія Маслоу.
55. Трансперсональна психотерапія С. Грофа.
56. Гештальттерапія.
57. Техніки роботи гештальту.
58. Асортативність підбору сімейних пар.
59. Сімейний цикл.
60. Основні типи подружніх пар.
61. Сімейний “цап відбувайло”.
62. Принципи роботи сімейного психотерапевта.
63. Когнітивно-імажинативна терапія (символ-драма).
64. Психодрама.
65. Музикотерапія.
66. Танцотерапія.

67. Арт-терапія.
68. Тілесні терапевтичні методики.
69. Невербальні психотерапевтичні методики.
70. Поведінкова та когнітивна психотерапія.
71. Терапія реальністю.
72. Емоційно-стресова методика.
73. Гіпноз.
74. Плацеботерапія.
75. Аутогенне тренування.
76. Прогресивна м'язова релаксація.
77. Східні методики медитації.
78. Первинне інтерв'ю.
79. Рамкові умови.
80. Групова психотерапія.
81. Види групової терапії.
82. Групова матриця.
83. Закриті, відкриті, напіввідкриті групи.
84. Групова динаміка.
85. Модель Фукса.
86. Модель Біона.
87. Завершення групової психотерапії.
88. Мета психотерапевтичної роботи.
89. Кризова, короткофокусна, довготривала психотерапія.
90. Показники ефективності психотерапії.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

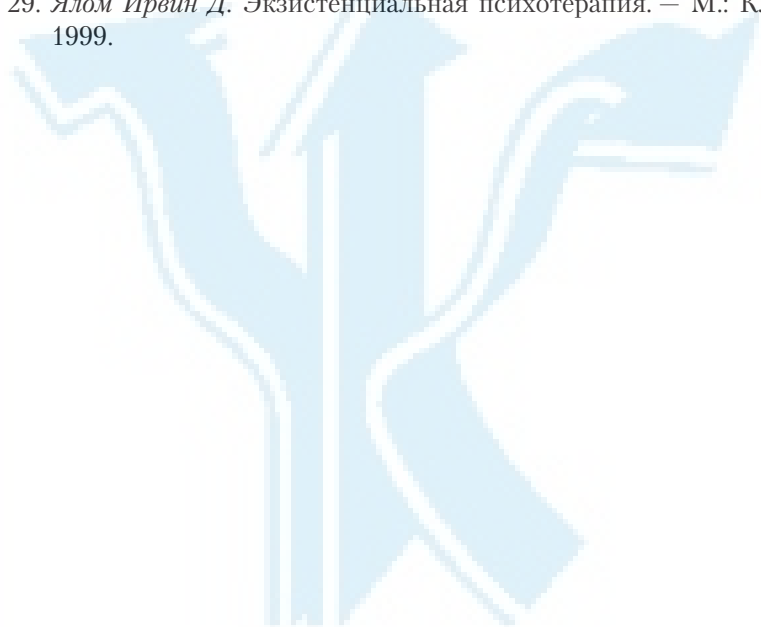
1. *Антология современного психоанализа.* — М., 2000.
2. *Бланк М., Бланк О. Эго-психология: теория и практика.* — М.: MGM-Interna, 1998.
3. *Блум Геральд. Психоаналитические теории личности.* — М.: КСП, 1996.
4. *Браун Дэнис, Педдер Джонатан. Введение в психотерапию. Принципы и практика психодинамики.* — М.: Класс, 1998.
5. *Бреннер Э. Элементарный учебник психоанализа.* — СПб.: Наука, 1999.

6. *Винникотт Дональд Вудс*. Маленькие дети и их матери. — М.: Класс, 1998.
7. *Гринсон Ч.* Техника и практика психоанализа. — М.: Класс, 1998.
8. *Дэвид Шапиро*. Невротические стили. — М., 1998.
9. *Каплан Г. И., Сэддок Б. Дж.* Клиническая психиатрия. — М.: Медицина, 1994.
10. *Кейсмент П.* Обучаясь у пациента. — Воронеж: НПО “МОДЭК”, 1995.
11. *Кернберг О. Ф.* Тяжелые личностные расстройства: Стратегии психотерапии. — М.: Класс, 2000.
12. *Кернберг О. Ф.* Тяжелые расстройства личности. — М.: Класс, 1999.
13. *Кляйн Мелани*. Зависть и благодарность. — М.: Ренессанс, 1999.
14. *Кохут Г.* Анализ собственного “Я”. — М.: Наука, 2000.
15. *Мак-Вильямс Н.* Психоаналитическая диагностика. — М.: Класс, 1998.
16. *Менцос С.* Психодинамические модели в психиатрии. — М.: Алетейа, 2000.

Додаткова

17. *Салливан Г. О.* Психиатрическое интервью. — М.: Просвещение, 1994.
18. *Столорю Роберт, Брандшафт Бернард, Атвуд Джордж.* Клинический психоанализ. Интерсубъективный подход. — М.: Когито-Центр, 1999.
19. *Тайсон Филлис, Тайсон Роберт.* Психоаналитические теории развития. — Екатеринбург: Деловая книга, 1998.
20. *Томэ Г., Кехеле Х.* Современный психоанализ. — М.: Класс, 1999.
21. *Фройд З.* По ту сторону принципа удовольствия // Психология бессознательного. — М.: Просвещение, 1989.
22. *Фройд З.* Введение в психоанализ: Лекции. — М.: Наука, 1990.
23. *Фройд З.* О клиническом психоанализе / Избр. соч. — М.: Медицина, 1991.
24. *Фройд З.* Психология бессознательного: Сб. соч.; Пер. с нем. — М.: Просвещение, 1990.

25. *Фройд З.* Толкование сновидений: Пер. с нем. — К.: Здоров'я, 1991.
26. *Шарп Дарэл.* Психологические типы. Юнговская типологическая модель. — СПб.: БСК, 1996.
27. *Энциклопедия* глубинной психологи. — М.: MGM-Interna, 1998. — Т. 1.
28. *Юнг К. и др.* Человек и его символы. — СПб.: Гравис, 1996.
29. *Ялом Ирвин Д.* Экзистенциальная психотерапия. — М.: Класс, 1999.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Організація та форми самостійної роботи студентів.....	4
Зміст самостійної роботи з дисципліни “Актуальні проблеми психотерапії”	6
Методичні рекомендації до написання реферату	15
Теми рефератів	18
Вказівки до виконання контрольної роботи.....	19
Теми контрольних робіт	19
Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.....	21
Питання для самоконтролю.....	23
Список літератури	25

Відповідальний за випуск *А. Д. Везеренко*
Редактор *М. В. Дроздецька*
Комп'ютерне верстання *Н. І. Нечипоренко*

Зам. № ВКЦ-3901

Формат 60×84/₁₆. Папір офсетний.

Друк ротаційний трафаретний. Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)

03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»

03039 Київ-39, пр. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*